

з'ясовуючи, як його розуміють викладачі фізичного виховання ВНЗ та студенти, виявляємо, що для більшості з них бути дисциплінованим — означає бути слухняним, підкорятися загальноприйнятим правилам, тобто, фактично, деіндивідуалізуватися. Згідно цієї точки зору, дисциплінованість у різних сферах життєорганізації має трансформуватися, що в принципі протирічить гуманістичним ідеалам виховання.

На наш погляд, із даної точки зору є сенс говорити про оздоровчу дисциплінованість як складову здорового способу життя і як характеристику людини, що дотримується такого способу. Яким же чином вона може формуватися? Несформованість навичок, що забезпечують діяльнісну сторону здорового способу життя, є однією з причин, які стають на заваді ефективному вихованню студента. Якщо в нормальних соціальних умовах ці навички формуються поетапно, в контексті здорового способу життя як повсякденної практики життєорганізації, то викладачі фізичного виховання часто опиняються перед необхідністю формування таких навичок майже на непідготовленому особистісному ґрунті.

Інтелект, будучи основою культури, є базою духовності як вищого рівня якостей особистості. Тут і виявляється основний принцип формування особистості як похідної від рівня культури. А оскільки культура — це категорія, що виявляється в деякому соціумі, відбувається наступне: фізичні і психологічні якості формують інтелект особистості, сприяючи формуванню соціуму з певною культурою (культурою ВНЗ — фізичною культурою), що впливає на формування культури ЗСЖ особистості, що у свою чергу йде на користь даного вищого навчального закладу.

Отже, ми визначили, що в процесі фізичного виховання і професійної підготовки студентів, майбутніх фахівців, формування культури ЗСЖ і духовних цінностей майже не відбувається, тому що самі викладачі не мають достатніх знань щодо культури здорового способу життя і духовних цінностей.

Викладачі фізичного виховання будь-яких закладів освіти в якості орієнтира та зразка обирають модель ЗСЖ, що є поширеною і відомою в Україні, але діють вони всупереч традиціям загальноприйнятої культури й логіки розвитку навчально-виховного процесу у ВНЗ. На наш погляд, використання такого підходу призведе до зміни їхніх педагогічних поглядів.

АНАЛІЗ ЗНИЖЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНОСТІ УЧНІВ У ВИВЧЕННІ БІОЛОГІЧНИХ НАУК У КУРСІ СЕРЕДНЬОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Дорохова Н.Ф.¹, Крючкова А.І.²

¹КНЗ СЗОШ №20 (м. Дніпропетровськ)

*²НДІ біології Дніпропетровського національного університету
імені Олеся Гончара*

Важко переоцінити важливість біологічних знань у житті сучасної людини, яка знаходиться у щільному інформаційному потоці, пов'язаному з проблемами харчування, медичного обслуговування, забруднення навколишнього середовища, питаннями біологічної безпеки тощо. Так як основна мета методики викладання біології — пошук раціональних шляхів передачі учням одержаних біологією відомостей про живу природу, які мають практичне застосування доступним способом і у доступній формі, тому

дуже важливого значення набувають уроки біології у курсі середньої загальноосвітньої школи, а саме «Біологія людини», «Загальна біологія» та «Зоологія», на яких можливий більш детальний розгляд вказаних вище проблем [4].

Біологія як навчальний предмет відзначається своєрідністю форм і методів викладання, які впливають із специфіки об'єктів навчання (живі організми, явища живої природи та її розвиток). Але, на жаль, вчитель на уроці біології стикається з рядом проблем, які не дозволяють у повному обсязі реалізувати детальне ознайомлення з більш практичними аспектами біологічної науки. З нашого погляду існує ряд чинників, які не дозволяють у повністю розв'язати дану проблему.

Курс біології у середній школі повністю не відповідає саме шкільному рівневі, який дозволяє учневі досить комфортно засвоювати необхідний обсяг знань. Це обумовлюється перенасиченістю науковою термінологією, що робить шкільні підручники подібними до підручників, які використовуються у профільних вишах. Тому вчителю біології на уроці необхідно адаптувати матеріал, наданий у підручнику, до рівня, на якому відбувається більш ефективне його засвоювання [2].

Складність матеріалу, наданого у підручнику, знижує інтерес учня до предмету з перших уроків. Так як у сучасних підручниках біології у повному обсязі не виконуються етапи пізнання (за Я. Коменським), які повинні починатися з речей і явищ, які є доступні для сприйняття органами відчуттів, полягати в з'ясуванні причинних зв'язків і бути упорядкованим і природними:

- від знайомого — до невідомого;
- від близького — до далекого;
- від приватного — до загального;
- від легкого — до важкого;
- від конкретного — до абстрактного [1].

Академічність подачі не відповідаю рівню розвитку вищої нервової діяльності більшості учнів, особливо у 7-9 класі, їх потреби у більш популярному за вмістом і доступному матеріалі [3]. Також складність навчального матеріалу робить неможливою самостійну роботу з підручником учнів з різним рівнем підготовки і здібностей щодо біології, а також поміч батьків при виконанні домашніх завдань з біології. Так, наприклад, курс ботаніки, з нашого погляду, складається з надмірної кількості систематичного матеріалу, який у повсякденному житті не має ніякого практичного значення. Але після вивчення даного курсу учень зовсім не знає представників зональної флори, тому що насиченість і щільність програми не дає змогу детально ознайомитись з цим. Подібні недоліки присутні і у курсі «Зоології». Викладання біології в школі має на увазі постійний супровід курсу демонстраційним експериментом. Однак в сучасній школі проведення експериментальних робіт по предмету часто утруднено через нестачу навчального часу, відсутність сучасного матеріально-технічного оснащення. І навіть при повній укомплектованості лабораторії кабінету необхідними приладами і матеріалами, реальний експеримент вимагає значно більшого часу як на підготовку і проведення, так і на аналіз результатів роботи. При цьому в силу своєї специфіки реальний експеримент часто не реалізовує основне своє призначення — служити джерелом знань [2, 4].

Біологія — це один із тих навчальних предметів, при вивченні якого надзвичайно важливу роль відіграє комп'ютерна підтримка і, особливо, за-

стосування мультимедійних технологій, що забезпечує ефективніше формування в учнів цілісного уявлення про сучасну природничо-наукову картину світу, роль і місце людини в природі, вироблення у школярів ключових компетенцій, яких потребує сучасне життя. Діти з образним мисленням важко засвоюють абстрактні узагальнення, без картинки не здатні зрозуміти процес, вивчити явище. Розвиток їх абстрактного мислення відбувається за допомогою образів. Мультимедійні анімаційні моделі дозволяють сформувати в свідомості учня цілісну картину біологічного процесу, інтерактивні моделі дають можливість самостійно «конструювати» процес, виправляти свої помилки, самонавчатися [3].

Тому викладання курсу біології потребує наявності достатньо серйозної матеріальної бази, яка, на жаль, є застарілою. Недостатність і застарілість матеріальної бази не дає можливості вчителям шкіл, які не мають зв'язку з вишами, проводити елементарну науково-дослідницьку роботу щодо виконання учнівських наукових робіт, які можуть прийняти участь у огляді-конкурсі у рамках Малої академії наук.

І ще однією з проблем, що знижує зацікавленість учнів, є відсутність фінансування на екскурсії. Без ознайомлення учнями з представниками рослинного і тваринного світу не тільки на базі заповідників і національних парків, але й під час візитів до природничих музеїв, акваріумів, виробництв, пов'язаних з біотехнологічними процесами тощо і звичайних екскурсій за межі населеного пункту, біологічні знання залишаються тільки теоретичним набором ряду постулатів [5].

Також свою роль відіграє і часта зміна молодих вчительських кадрів у зв'язку з малими ставками вчителів-початківців.

У якості висновку можна зазначити необхідність нових, адаптованих до більш практичного застосування біологічних знань, підручників біології, необхідність більшої кількості часу на викладання і обов'язковість екскурсій, а також покращання матеріально-технічної бази.

Література

1. Коменский Я.А., Локк Д., Руссо Ж.-Ж., Песталоцци И.Г. Педагогическое наследие / Сост. В.М.Кларин, А.Н.Джуринский. — М.: Педагогика, 1989 — 416 с.
2. Пономарева И.Н. Общая методика обучения биологии: Учебное пособие для студентов педагогических вузов / И.Н. Пономарева, В.П. Соломин, Г.Д. Сидельникова; Под редакцией И.Н. Пономаревой. — М.: Издательский центр «Академия», 2007. — 272 с.
3. Форняк Н. М. Фізіологія вищої нервової діяльності : навч. посіб./Н. М. Форняк. — Рівне : МЕНУ ім. акад. Степана Дем'янчука, 2011. — 240 с.
4. Яковлев Н.М. Методика и техника урока в школе / Н.М. Яковлев, А.М. Сохор. — М.: Педагогика, 1985. — 311 с.
5. Ясинська А.М. Організація навчальної діяльності учнів спеціалізованих класів хіміко-екологічного профілю: Дис..канд. пед. наук: 13.00.02. — К., 2000. — 190 с.